

September 2022

Update

Thematisch programma

Nationaal Programma Groningen

nationaal programma
groningen

1. Inleiding

Om inhoudelijk en financieel richting te geven aan het provinciale deel van Nationaal Programma Groningen, heeft de provincie in 2020 het [thematisch programmaplan](#) opgesteld. Na goedkeuring van het plan door het bestuur van Nationaal Programma Groningen op 15 juni 2020, hebben uw Staten het op 7 oktober 2020 vastgesteld.¹ Dit plan vormt het kader om samen met onze (regionale) partners invulling te geven aan het programma. Met de samenleving komen we gedurende de looptijd tot passende projecten die de 'plus' vormen om de Brede Welvaart en het imago van de provincie een flinke impuls te geven. Dit doen we via zes thematische programmalijnen die elk integraal bijdragen aan de vier ambities en de onderliggende indicatoren van Nationaal Programma Groningen.

Figuur 1: Opbouw Nationaal Programma Groningen

Het thematisch programma is als onderdeel van Nationaal Programma Groningen 'een programma dat groeit': het krijgt vorm gedurende de looptijd van het programma tot 2030. Dit document is bedoeld om uw Staten als kaderstellend orgaan zo goed mogelijk mee te nemen in de huidige stand van zaken van het thematisch programma. In dit stuk wordt ingegaan op de projecten die sinds de vaststelling van het thematisch programma zijn toegekend.

¹ [Thematisch programmaplan](#), Provincie Groningen (oktober 2020).

Uitvoering

Het afgelopen jaar is hard gewerkt aan de uitvoering van het thematisch programma. Middels het voorliggende document wordt hierover een update gegeven en worden de verschillende projecten toegelicht die sinds de update in september 2021 zijn toegekend.² Deze informatie is aanvullend op de informatie die uw Staten via de P&C-cyclus ontvangen over het thematisch programma en op de jaarverslagen waarin over het totale Nationaal Programma Groningen wordt gerapporteerd.³ Waar de P&C-cyclus en de jaarverslagen ingaan op de *voortgang* van de reeds lopende projecten, gaat dit document specifiek in op de nieuw toegekende projecten sinds de update in september 2021.

De vormgeving van de uitvoering van het thematisch programma vindt nadrukkelijk plaats samen met andere overheden, kennisinstellingen, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties. Hierbij wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande organisaties en structuren, waaronder samenwerkingsverbanden waarin kennis en kunde gebundeld is zoals het Akkoord van Groningen, Hive.mobility, het Preventie Overleg Groningen en het Platform Regionale Arbeidsmarkt. Wanneer concrete projecten zijn uitgewerkt, worden deze uiteindelijk door Gedeputeerde Staten ingediend bij Nationaal Programma Groningen.

Uw Staten zijn in september 2021 geïnformeerd over de 22 projecten die in de periode oktober 2020 tot en met september 2021 zijn toegekend. We informeren u met deze update over 9 toegekende projecten in de periode van oktober 2021 tot en met september 2022. Alle projecten zijn door de onafhankelijke beoordelingscommissie getoetst aan de ambities, indicatoren en randvoorwaarden die in het Programmakader zijn beschreven.⁴ Na een positief advies van de commissie konden de 9 projecten worden toegekend door het bestuur van Nationaal Programma Groningen. Ze vormen met recht een 'plus' voor Groningen die bijdraagt aan het verbeteren van de brede welvaart en het imago van de regio. De middelen vanuit het nationaal programma worden bovendien als financiële hefboom ingezet richting andere publieke en private middelen. Met de 9 toegekende projecten is in totaal € 12,1 mln. van het thematisch budget aangevraagd en komt €34,9 mln. aan cofinanciering vrij, die ook landt in onze regio.

De negen projecten die zijn toegekend gaan een grote impact hebben op onze provincie, haar inwoners en haar imago. De projecten dragen integraal bij aan de vier ambities en onderliggende indicatoren uit het Programmakader. Zo dragen de projecten bij aan belangrijke economische innovaties in mobiliteit en op gebied van waterstof. Economische vooruitgang en duurzaamheid gaan daarbij hand in hand. Ook wordt fors geïnvesteerd in gezondheid, vrijetijdseconomie, in onderwijs en in de aansluiting op de arbeidsmarkt, voor mensen van jong tot oud. Hiermee leveren we samen met partners onze bijdrage aan de doelen van Nationaal Programma Groningen.

² Zie de informerende brief en bijbehorende bijlage van 12 oktober 2021 'Update thematisch programma Nationaal Programma Groningen' (2021-089444).

³ De meest recente editie hiervan is: [Jaarverslag Nationaal Programma Groningen](#) (juli 2021). Of de beoogde ambities en doelstellingen van het totale nationaal programma behaald worden, wordt daarnaast apart gemonitord via de recent gepubliceerde [Monitor 2021, Output, outcome en impact Nationaal Programma Groningen](#) (oktober 2021) en de daaropvolgende monitors die jaarlijks gepubliceerd worden.

⁴ [Programmakader Nationaal Programma Groningen](#) (september 2019).

Leeswijzer

Het voorliggende document geeft een overzicht van de ontwikkelingen per programmalijn. Aan iedere programmalijn is een hoofdstuk gewijd met de volgende opbouw:

- Toelichting op de projecten die zijn ingediend en toegekend onder de programmalijn. Daarbij is ook aandacht voor hoe de projecten bijdragen aan de ambities en indicatoren van Nationaal Programma Groningen.⁵ Voor nadere informatie over de projecten kan via de hyperlinks in de tekst doorgeklikt worden naar aanvullende informatie op de website van Nationaal Programma Groningen.
- De dwarsverbanden met de andere onderdelen van Nationaal Programma Groningen en de koppelmansen met andere programma's en/of projecten.
- Een overzicht van de projecten per programmalijn waarin de basisinformatie staat over de projecten die toegekend zijn, waaronder projectpartners en gevraagde bijdrage vanuit het thematisch programma.

Ten slotte is aan het einde van dit stuk een uitgebreid financieel overzicht te vinden dat inzicht geeft in de financiële middelen die gemoeid gaan met de toegekende projecten en wat dit betekent voor de budgetten voor de programmalijnen die met het thematisch programmaplan zijn vastgesteld.

⁵ De uiteindelijke impact van de projecten op de ambities en indicatoren wordt op overkoepelend niveau voor het totale Nationaal Programma Groningen gemonitord middels de reeds gepubliceerde Nulmeting en de jaarlijkse monitor. Zie ook: [Nulmeting Structurele Monitoring Nationaal Programma Groningen \(februari 2021\)](#) en [Monitor 2021, Output, outcome en impact Nationaal Programma Groningen](#) (oktober 2021)

2. Toekomstbestendige economie

Met de programmalijn Toekomstbestendige economie wordt ingezet op drie hoofdonderwerpen: vergroening van de bedrijvigheid, energietransitie en digitalisering. Het afgelopen jaar is één project toegekend op het gebied van vergroening van de bedrijvigheid. Daarmee zijn over de gehele periode tot dusver in totaal negen projecten ingediend en toegekend onder deze programmalijn.

Vergroening van de bedrijvigheid

In het project **REGAIN** werken waterschap Noorderzijlvest, watertechnologiebedrijf WLN, kennis- en informatiecentrum CEW (Centre of Expertise Water Technologie) en Northwater samen aan verschillende zuiveringstechnieken. Bij de rioolwaterzuiveringsinstallatie in Garmerwolde komt een testfabriek die medicijnresten uit afvalwater haalt. Nu komt jaarlijks 70 kilo aan medicijnresten vanaf de zuiveringsinstallatie via het Eemskanaal in de Waddenzee terecht. Daar veroorzaken ze schade aan het ecologisch systeem. Naast het verwijderen van medicijnresten krijgt rioolwater ook nog een andere behandeling, zodat het water geschikt wordt gemaakt voor gebruik in de industrie. Dit water wordt dan in de toekomst geleverd aan bedrijven in de Eemshaven en Delfzijl. Op die manier wil REGAIN twee vliegen in één klap slaan. De pilot van REGAIN leidt naar verwachting tot 10 banen, maar het lange termijneffect van de pilot (als onmisbare schakel richting een tweede waterfabriek en dus verdere zoetwatervoorziening) zal structurele werkgelegenheid in de Eemshaven en de Oostpolder van 1.800 - 2.360 fte tot gevolg hebben. Verder zullen naar verwachting in de periode 2021-2027 3 tot 5 extra bedrijven zich vestigen in onze provincie - waarvoor beschikbaarheid van water een noodzakelijke voorwaarde is - en zullen € 2 tot 3 miljard investeringen in materiele activa worden gedaan.

Dwarsverbanden

REGAIN is sterk gelinkt met een thematisch project dat inmiddels in uitvoering is: Duurzame industriewatervoorziening Delfzijl. Dit initiatief draait om een pijpleiding voor transport van 20 miljoen m³ per jaar vanuit Garmerwolde naar de Eemshaven en de havens in Delfzijl. Met de capaciteit van de leiding is al voorgesorteerd op de bouw van een tweede waterfabriek, die gebouwd kan gaan worden met de business case die REGAIN op gaat leveren. REGAIN strookt ook met de ambities van grote spelers als Groningen Seaports, Chemport Europe en Industrietafel Noord Nederland voor het gebied. Ook de contacten met de betrokken gemeenten Het Hogeland en Eemsdelta zijn aanwezig, alsmede aanknopingspunten met de lokale programma's van Nationaal Programma Groningen.

Projectentabel

Titel	Partners	NPG-bijdrage
REGAIN	Waterschap Noorderzijlvest, WLN B.V., North Water B.V., Centre of Expertise for Water Technology (CEW)	€ 1.739.763

3. Ons Groninger landschap

De programmalijn 'Ons Groninger Landschap' omvat talrijke onderwerpen: van erfgoed, cultuur en vrijetijdseconomie tot aan natuurbehoud en -ontwikkeling, waterbeheer, klimaatadaptatie en landbouw. Samen met onze partners zijn het afgelopen jaar twee projecten ontwikkeld en toegekend waarmee een flinke impuls wordt gegeven aan de vrijetijdseconomie. Hiermee wordt bovendien gebiedsontwikkeling mogelijk gemaakt, waarin mooie verbindingen gerealiseerd kunnen worden met de andere onderwerpen binnen deze programmalijn. Tot dusver zijn daarmee onder deze programmalijn over de gehele periode in totaal vier projecten ingediend en toegekend door Nationaal Programma Groningen.

Vrijetijdseconomie

De gemeenten in Oost-Groningen, het lokale bedrijfsleven en de provincie Groningen slaan met het project [Regiomarketing Oost-Groningen](#) de handen ineen om in gezamenlijkheid te investeren in een nieuwe, toekomstbestendige organisatie om de marketing in de regio professioneel en efficiënt te organiseren. Op deze manier kan de marketingcapaciteit op slimme wijze gebundeld worden om flink meer toeristen te trekken en daarmee de regionale economie, de leefbaarheid en het imago van het gebied te verbeteren. Het doel is dat het aantal overnachtingen in het gebied in 2030 met 100% is toegenomen en dat het aantal banen in de vrijetijdseconomie met 50% toeneemt. De regiomarketing organisatie fungeert als vliegwiel om een bredere economische ontwikkeling op gang te brengen waarbij ook positieve effecten verwacht worden voor het imago van de regio onder zowel inwoners als toeristen.

Met het project [Impuls Vrijetijdseconomie & Gebiedsontwikkeling](#) investeren we in de ondernemers in de vrijetijdseconomie van de provincie Groningen. Deze investering is hard nodig omdat er niet voldoende voorzieningen en ontwikkelde toeristische ecosystemen⁶ in de provincie aanwezig zijn die bezoekers trekken en langer kunnen vasthouden. En dat, terwijl juist de sector vrijetijdseconomie bij uitstek de aanjager kan zijn van gebiedsgerichte ontwikkelingen en daarmee een belangrijke stimulans kan geven aan zowel de leefbaarheid als de economie van de regio. Via gebiedsgerichte projecten kunnen vanuit de sector mooie verbindingen tot stand worden gebracht met aanpalende onderwerpen zoals cultuur, erfgoed en natuur. Om voorgaande mogelijk te maken, is het echter nodig om de ondernemers in de regio te ondersteunen. Dit project voorziet in die ondersteuning op het gebied van netwerkvorming, ondernemerschapsontwikkeling en het stimuleren van gebiedsontwikkeling. Dit met als doel om de sector te professionaliseren, het eigen organiserend vermogen van de sector duurzaam te versterken én om uiteindelijk integrale gebiedsontwikkeling in de regio mogelijk te maken.

Dwarsverbanden

Zoals benoemd is er samenhang vanuit deze programmalijn met andere onderdelen van Nationaal Programma Groningen. Ten aanzien van het initiatief Regiomarketing Oost-Groningen worden verbindingen gelegd met andere (regionale) marketingorganisaties in de provincie om kennis en

⁶ Toeristische ecosystemen zijn fysieke plekken waar clustering plaatsvindt van toeristisch aanbod (overnachtingsmogelijkheden, eet- en drinkgelegenheden, culturele en landschappelijke bezienswaardigheden) die goed bereikbaar zijn per fiets, wandelend en eventueel varend.

ervaringen uit te wisselen. Denk hierbij ook aan de aanvraag die vanuit gemeente Eemsdelta bij Nationaal Programma Groningen is gedaan ten aanzien van de verbetering van de regiomarketing. Verder kan samen opgetrokken worden met het ondernemersloket GroBusiness bij de ondersteuning van ondernemers op het gebied van vrijetijdseconomie. Het project Impuls Vrijetijdseconomie & Gebiedsontwikkeling is een cruciale aanvulling op GroBusiness, dat als eerstelijns dienstverlener actief is, maar niet kan voorzien in de sectorale ondersteuning die de sector op dit moment nodig heeft. Daarnaast worden met het project Impuls Vrijetijdseconomie & Gebiedsontwikkeling netwerken opgebouwd, die vervolgens benut kunnen worden om vanuit de sector aansluiting te vinden bij andere initiatieven. Denk daarbij aan de regiomarketingorganisaties, maar ook aan Toukomst-initiatieven zoals Roemte en de Landschapswerkplaats. Het zijn juist die initiatieven waarvoor het organiserend vermogen van de sector vrijetijdseconomie - die op dit moment ontbreekt - onmisbaar is.

Projectentabel

Titel	Partners	NPG-bijdrage
Regiomarketing Oost-Groningen	Gemeente Oldambt, Gemeente Westerwolde, Gemeente Stadskanaal, Gemeente Veendam, Gemeente Pekela, Provincie Groningen, bedrijfsleven Oost-Groningen	€ 600.000
Impuls Vrijetijdseconomie & Gebiedsontwikkeling	Provincie Groningen, Economic Board Groningen, Waddenfonds	€ 325.000

4. Bereikbaarheid

Om de bereikbaarheid voor de Groninger in de provincie te versterken, zetten we met het thematisch programma in op drie hoofdthema's: de verduurzaming van mobiliteit en infrastructuur, keten- en deelmobiliteit en slimme mobiliteit. Zoals beschreven staat in het thematisch programmaplan, werken we nauw samen met hét innovatiecentrum voor slimme en groene mobiliteit in onze regio: hive.mobility. Op deze manier creëren we een grote meerwaarde voor de bereikbaarheid van de Groninger. Tot dusver zijn op deze programmalijn over de gehele periode in totaal zeven projecten ingediend en toegekend door Nationaal Programma Groningen.

Slimme mobiliteit

In het project [Zero Emission Shared Smart hub Groningen](#) (ZESS hub Groningen) komen meerdere doelstellingen onder de thematische programmalijn Bereikbaarheid samen. Het creëren van een hub - waar verschillende vervoersstromen bij elkaar komen - wordt gecombineerd met het stimuleren van slimme en duurzame mobiliteit. Met de toekenning kan de ZESS hub Groningen worden gerealiseerd: een hub die de transitie naar emissievrije logistiek in de regio een flinke impuls geeft. Goederenladingen van ondernemers uit de regio kunnen afgeleverd worden op de hub, waarna deze goederen via duurzame logistieke voertuigen op een emissievrije en slimme manier naar de binnenstad van Groningen kunnen worden vervoerd. Door de inzet van de hub zal zowel de CO₂-uitstoot als de uitstoot van fijnstof in de vervoersbewegingen van en naar de binnenstad van Groningen met 35% afnemen. In combinatie met het gegeven dat er minder en stillere logistieke bewegingen nodig zijn door de hub, zal dit leiden tot een verbetering van de leefbaarheid. Naast dat de realisatie van de hub resulteert in circa €10 mln. aan private investeringen, is de verwachting dat het leidt tot 80-100 nieuwe banen, vijf innovaties die via de hub getest kunnen worden en enkele nieuwe vestigingen ten gevolge van een beter vestigingsklimaat.

Dwarsverbanden

De ZESS hub Groningen past goed bij de ontwikkeling die is ingezet met de verschillende eerder toegekende thematische aanvragen op gebied van de verduurzaming van mobiliteit en infrastructuur, zoals de ombouw van fossiele OV-bussen tot waterstof-elektrisch. Het sluit naadloos aan bij de ambities van de provincie op het gebied van de energietransitie. De projecten op dat vlak versterken elkaar in het mogelijk en rendabel maken van duurzame mobiliteit, voor zowel inwoners als bedrijven. Verder zijn er verschillende koppelkansen met de eerdere twee thematische projecten rond Hive.mobility. Zo kunnen innovaties die bij Hive.mobility op gebied van groene en slimme mobiliteit worden ontwikkeld, getest worden op de hub in Groningen.

Projectentabel

Titel	Partners	NPG-bijdrage
ZESS hub Groningen	Gemeente Groningen, Nabuurs B.V. Supply chain solutions, Van Kessel Olie, Provincie Groningen	€ 1.000.000

5. Van onderwijs naar kennis en vakmanschap

Samen met het een brede alliantie van partners vertegenwoordigd in het Platform Regionale Arbeidsmarkt⁷ en het Akkoord van Groningen⁸ is gewerkt aan de uitvoering voor de programmalijn *Van onderwijs naar kennis en vakmanschap*. Dit is gedaan op basis van de aanpak 'Werken aan Ontwikkeling', zoals beschreven in het thematisch programma. Deze aanpak bestaat uit een aantal maatregelen dat ervoor zorgt dat talent in onze regio zich verder ontplooit en dat de beroepsbevolking klaar is voor een arbeidsmarkt die vraagt om wendbaarheid en weerbaarheid. De maatregelen in 'Werken aan Ontwikkeling' hebben betrekking op alle levensfasen van de inwoners van onze regio en moeten bijdragen aan een betere samenwerking tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Er zijn onder deze programmalijn in de gehele periode tot dusver in totaal 10 projecten ingediend en toegekend door Nationaal Programma Groningen.

Werken aan ontwikkeling

In de [Innovatiehub Oost-Groningen](#) (IHOG) wordt gewerkt aan maatregelen om extra economische activiteiten en werkgelegenheid te creëren en talent te binden waarbij het stimuleren van nieuwe toepassingen van bestaande grondstoffen centraal staan. Het unieke aan dit voorstel is dat dit gebeurt in de vorm van een samenwerking van drie lokaal gewortelde bedrijven (Nedmag, HempFlax en Avebe) die samen met onderwijsinstellingen (startende) ondernemers ondersteunen bij het creëren van nieuwe toepassingen van in deze regio aanwezige grondstoffen, namelijk magnesiumzouten, hennep en aardappelen. De missie van IHOG is dan ook om Oost-Groningen te laten floreren en te verduurzamen met in de regio aanwezige mensen, grondstoffen en kennis. In de periode tot 2030 zullen 180 (15-20 per jaar) duurzame innovaties (projecten) door IHOG van de grond komen en deze projecten moeten resulteren in 165 nieuwe banen. De algemene omzettoename als gevolg van projecten van IHOG is naar verwachting vanaf 2030 jaarlijks €20 miljoen. Omdat IHOG samenwerkt met de sociale werkvoorziening Afeer, zal de netto participatiegraad en het gemiddeld besteedbaar inkomen in de regio stijgen. Tot slot zullen er 1.200 studenten (HBO- en WO-, maar in de toekomst ook MBO-stagiairs) betrokken raken bij IHOG.

Het [VentureLab](#) North-programma gaat voor een systematische verbetering van de competenties van beginnende startups, door middel van training, coaching en het actief koppelen van ondernemingen aan relevante zakelijke netwerken. Hierdoor maakt het nieuwe ondernemende team een significant betere kans op een succesvolle ontwikkeling. Het VentureLab-programma heeft reeds een start gemaakt en had in die periode de focus op de thema's energie en gezondheid, maar ziet nu met steun van NPG de unieke kans te verbreden naar onder andere water, kunstmatige intelligentie, groene chemie (met o.a. Groningen Seaports) en agri/food (met o.a. Avebe). De aanpak van vroege fase ondersteuning van startups maakt VentureLab North uniek in Groningen en het is de bedoeling dat 150 startups daar in de periode tot 2024 de vruchten van gaan plukken. Uit deze groep van 150 startups worden zo'n 90 bedrijven verwacht, waarvan ongeveer 60 bedrijven een investering op zullen halen van meer dan € 100.000,- en zo'n 15 bedrijven zelfs meer dan €1 mln. Ook bij dit

⁷ Het Platform Regionale Arbeidsmarkt bestaat uit alle gemeenten in de arbeidsmarktregio Groningen, de provincie Groningen, het UWV, sociale partners (VNO-NCW MKB Noord, FNV en CNV), Hanzehogeschool Groningen, Rijksuniversiteit Groningen, Alfa College, Noorderpoort, Drenthe College, Onderwijsgroep Noord, De Hoven en Engie.

⁸ Het Akkoord van Groningen bestaat uit: Rijksuniversiteit Groningen, Universitair Medisch Centrum Groningen, Hanzehogeschool Groningen, Alfa College, Noorderpoort, Gemeente Groningen en provincie Groningen.

programma zal de gecreëerde werkgelegenheid groot zijn: van 350 tot 400 fte in 2025, tot ongeveer 4000 fte in 2030 voor alle startups die ooit hebben deelgenomen aan het programma in de periode 2015-2023.

Met het project [Waterstof Werkt](#) willen we de provincie verder op de kaart zetten op het terrein van de waterstofeconomie. In 2019 is het noorden, met Groningen als kern, al erkend als eerste 'Europese Hydrogen Valley'. In dit verband zal bijna €100 miljoen worden geïnvesteerd in een regionale groene waterstofketen. Doel van Waterstof Werkt is om ervoor te zorgen dat er voldoende menselijk kapitaal beschikbaar komt om deze investeringen in de waterstofeconomie te laten renderen en de reputatie van leidende waterstofregio van Europa te kunnen zijn en blijven. Zo zullen er 125 praktijkgerichte onderzoeksprogramma's opgezet worden, worden 75 stagiairs op mbo-niveau begeleid en 50 traineeships rond waterstof ontwikkeld. Uiteindelijk zullen er 1.050 opgeleide deskundigen inzetbaar zijn gemaakt in de waterstofeconomie aan het einde van de programmaperiode (na 2026).

Dwarsverbanden

Omdat de initiatieven voortkomen uit hetzelfde voorstel 'Werken aan Ontwikkeling' als de zeven initiatieven die in november 2020 zijn ingediend bij Nationaal Programma Groningen, grijpen deze op elkaar in en versterken ze elkaar in doelen als hogere participatiegraad, meer werkgelegenheid en meer inclusiviteit. Ook zullen tijdens de uitvoeringsperiode de dwarsverbanden worden verstevigd door onderlinge interactie. Het ondernemersloket GroBusiness zal in de toekomst ook ondernemers voortkomend uit VentureLab en IHOG bij kunnen bijstaan met raad en daad. Tot slot is algemeen bekend dat de provincie Groningen vol inzet op (groene) waterstof. Het programma Waterstof Werkt kan dienen als een fundament onder de waterstofambities van Groningen. Denk daarbij aan de via Nationaal Programma Groningen ingediende en goedgekeurde initiatieven HEAVENN, Investeringsregeling toekomstbestendige industrie, Waterstof(batterij)treinen, 8-persoons OV-bus en taxibus op waterstof en Retrofit Qliner naar waterstof-elektrisch.

Projectentabel

Titel	Partners	NPG-bijdrage
Innovatiehub Oost-Groningen (IHOG)	Stichting Innovatiehub Oost-Groningen, Coöperatie Koninklijke Avebe u.a., Nedmag B.V., HempFlax B.V., Zechsal B.V. Rijksuniversiteit Groningen, Hanzehogeschool Groningen	€ 1.020.584,-
VentureLab North	VentureLab North, Rijksuniversiteit Groningen, Hanzehogeschool Groningen, Gasunie, GasTerra, Avebe, Groningen Seaports, NOM, RuG Houdstermaatschappij, Traide, Founded in Groningen, IHOG	€ 1.494.600 ,-
Waterstof Werkt	New Energy Coalition, Rijksuniversiteit Groningen, Hanzehogeschool Groningen, Noorderpoort, Alfa College, Bouwend Nederland, Wij-techniek, Techniek Nederland, Afeer, Shell Nederland,	€ 3.000.000,-

	GasTerra, NAM, N.V. Nederlandse Gasunie, EBN, Gemeente Groningen, Stork	
--	--	--

6. Groningen als fijne leefomgeving (Stads- en dorpsvernieuwing)

Met deze programmalijn investeert Nationaal Programma Groningen in zowel de fysieke als de sociale kant van stads- en dorpsvernieuwing. Hierbij zijn de gemeenten primair aan zet met hun lokale programma's. De bijdrage die vanuit dit thematisch programma geleverd kan worden, is daarmee afhankelijk van de ontwikkeling van de lokale plannen van gemeenten. Dit kan gaan om het zetten van een 'plus' op lokale stads- en dorpsvernieuwingprojecten, maar ook om de ontwikkeling van een bovenlokale aanpak voor bijvoorbeeld kwetsbare wijken.

In lijn daarmee is het afgelopen jaar samen met een aantal gemeenten gewerkt aan verschillende projectaanvragen die (op termijn) onder deze programmalijn kunnen worden ingediend. Zo is samen met een aantal gemeenten uit Oost-Groningen een project ontwikkeld om kwetsbare wijken in de regio op grote schaal te verbeteren. Via een totaalaanpak kunnen de gestapelde problematieken die voorkomen in kwetsbare wijken zoals een hoge concentratie kansarme huishoudens en verschillende leefbaarheidsproblemen in één keer aangepakt worden. Op deze manier krijgt niet alleen de woningvoorraad, maar ook de leefbaarheid een flinke impuls. Deze projectaanvraag is inmiddels ingediend bij Nationaal Programma Groningen, maar zit op dit moment nog in het traject van beoordeling en besluitvorming.

7. Gezondheid: meer gezonde jaren

Op de programmalijn Gezondheid trekken we samen op met het Preventie Overleg Groningen (POG), waarin kennis en kunde rond het thema (preventieve) gezondheid vertegenwoordigd is.⁹ Het afgelopen jaar is met het POG zorgvuldig gewerkt aan de ontwikkeling van de programmering om een structurele verbetering van de Brede Welvaart van de Groninger te realiseren. Hiervoor is een brede inventarisatie gedaan onder de betrokken gemeenten, provincie, maatschappelijke organisatie en kennisinstellingen. Dit om de behoeften en kansen in de regio ten aanzien van gezondheid in kaart te brengen. Op basis daarvan is een viertal inhoudelijke thema's naar voren gekomen: Tijd voor Toekomst, Mentale gezondheid, Kansrijke Start en Preventie in de keten. Tot dusver zijn op twee van deze thema's projecten ingediend en toegekend door Nationaal Programma Groningen.

Verbetering mentale gezondheid in Groningen

Met het project [Verbetering mentale Gezondheid in Groningen](#) wordt geïnvesteerd in een preventieve aanpak om de mentale gezondheid van met name de jongeren in Groningen duurzaam te verbeteren. Het project is een noodzakelijke stap om de preventieve aanpak uiteindelijk breder te kunnen uitrollen en de aanwezigheid van psychische aandoeningen onder inwoners van de provincie met 10% te verminderen; een forse reductie. Een goede mentale gezondheid is een belangrijke voorwaarde voor de sociale en economische deelname van inwoners aan de samenleving. Een goede (mentale) gezondheid vergroot de kansen op scholing en daarmee op werk. Het leidt tot een lagere uitstroom per opleiding, een duurzamere inzetbaarheid van mensen en een hogere participatiegraad. Ten slotte zal de preventieve aanpak op de langere termijn ook leiden tot een verlaging van de zorgkosten voor de samenleving als geheel.

Vervolgaanvraag Tijd voor toekomst

In de afgelopen periode is de pilot van [Tijd voor Toekomst](#) uitgevoerd, waarmee voorzien wordt in extra lestijd op een aantal basisscholen. Tijd voor Toekomst wordt via de lokale programma's en de Regio Deal Oost-Groningen fors uitgebreid van 9 naar 55 scholen. Om gemeenten en scholen op tijd te kunnen faciliteren in deze uitbreiding is een bijdrage vanuit Nationaal Programma Groningen toegekend. Vanuit de provincie wordt voorzien in een aantal overkoepelende faciliteiten die benodigd zijn om de Tijd voor Toekomst impact te laten hebben in de gehele provincie. Dit gaat onder meer om een stuk overkoepelende coördinatie, kennisdeling en de monitoring van resultaten.

Dwarsverbanden

Vanuit deze programmalijn is er grote samenhang met andere onderdelen van Nationaal Programma Groningen. Met deze projecten wordt gezamenlijk met de betrokken gemeenten en de Regio Deal Oost-Groningen in de gezondheid van Groningers geïnvesteerd. Er wordt nauw samengewerkt met de Toukomst-projecten die raken aan Tijd voor Toekomst zoals 'Een kansrijke generatie'. Vanuit het project Verbetering van mentale gezondheid in Groningen wordt ook de verbinding gezocht met Tijd voor Toekomst omdat de projecten elkaar op een aantal punten kunnen versterken. Daarnaast liggen er mooie koppelkansen met de projecten die op lokaal niveau worden uitgevoerd rond het

⁹ Bij het Preventie Overleg Groningen zijn de volgende partijen aangesloten: Rijksuniversiteit Groningen, Universitair Medisch Centrum Groningen, Ommelander Ziekenhuis Groep, GGD, Menzis, Hanzehogeschool Groningen, Alfa College, Noorderpoort, Healthy Ageing Network Northern Netherlands, Vereniging Groninger Dorpen, alle Groninger gemeenten en de provincie Groningen.

versterken van de weerbaarheid en het vergroten van kansen voor jongeren. Dit gaat zowel om projecten die onderdeel zijn van de lokale programma's van Nationaal Programma Groningen, als projecten die daarbuiten worden uitgevoerd.

Projectentabel

Titel	Partners	NPG-bijdrage
Verbetering mentale gezondheid in Groningen	Universitair Medisch Centrum Groningen, Gemeente Groningen, Gemeente Westerkwartier, gemeente Stadskanaal, Accare, Hanzehogeschool Groningen, Lentis, VO-samenwerkingsverband Stad, VO-samenwerkingsverband Ommeland, GGD, Provincie Groningen	€ 906.623
Vervolgaanvraag Tijd voor Toekomst	Provincie Groningen, Platform Regionale Arbeidsmarkt, Platform gezonde en kansrijke generatie, HANNN, Hanzehogeschool Groningen, Universitair Medisch Centrum Groningen, Rijksuniversiteit Groningen, Gemeenten Eemsdelta, Groningen, Het Hogeland, Midden-Groningen, Oldambt, Westerkwartier, Regiodeal Oost-Groningen, Onderwijs Alliantie, Ministerie van OCW	€ 1.997.698

8. Financiën

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de financiën die beschikbaar zijn voor het thematisch programma. Er wordt toegelicht welke projecten per programmalijn zijn ingediend en toegekend sinds de vaststelling van het thematisch programmaplan en wat dat betekent voor de budgetten die gereserveerd zijn voor de verschillende programmalijnen van het programma.

Zoals in het thematisch programmaplan is beschreven, is in totaal €193,8 mln. beschikbaar voor de periode tot 2023. In de periode 2018-2021 is daarvan reeds €128,9 mln. bestemd. Dit maakt dat nog een besteedbaar budget beschikbaar is van € 64,9 mln.

Thematische projecten

Sinds de update van het thematisch programma in september 2021 zijn 9 projecten toegekend. Hieronder staat in een tabel weergegeven om welke projecten dit per programmalijn gaat en op hoeveel middelen vanuit het thematisch programma aanspraak wordt gemaakt. De totale financiële omvang van elk project is daarnaast te vinden, resulterend in het percentage cofinanciering dat daarmee door de betrokken co-financiers wordt ingebracht. In de laatste kolom van de tabel is per programmalijn te zien hoeveel middelen beschikbaar zijn voor toekomstige projecten.¹⁰

Financieel overzicht projecten per programmalijn

Projecten	Bijdrage thematisch (mln. €)	Totale omvang project (mln. €)	% Co-financiering partners	Middelen thematisch (mln. €)*
Toekomstbestendige economie				54,1
<i>Reeds toegekende thematische projecten</i>				48,9
REGAIN	1,7	3,5	50%	
Totaal	1,7	3,5	50%	
Beschikbaar				3,5
Ons Groninger landschap				30,9
<i>Reeds toegekende thematische projecten</i>				11,8
Regiomarketing Oost-Groningen	0,6	2,7	78%	
Impuls vrijetijdseconomie & gebiedsontwikkeling	0,3	0,6	50%	
Totaal	0,9	3,3	64%	
Beschikbaar				18,2

¹⁰ In de voorliggende update zijn alleen thematische projecten opgenomen die al zijn toegekend door het bestuur van Nationaal Programma Groningen. Er zijn op dit moment ook projectaanvragen die nog in de pijplijn van beoordeling en besluitvorming van Nationaal Programma Groningen zitten. Dit maakt dat de werkelijke hoeveel middelen die beschikbaar is om nieuwe projectaanvragen te doen, in de praktijk lager kan zijn dan gemeld in de tabel.

Bereikbaarheid				23,3
<i>Reeds toegekende thematische projecten</i>				16,8
ZESS Hub Groningen	1,0	21,3	95%	
<i>Totaal</i>	1,0	21,3	95%	
Beschikbaar				5,5
Van onderwijs naar kennis en vakmanschap				23,3
<i>Reeds toegekende thematische projecten</i>				12,2
Innovatiehub Oost-Groningen	1,0	2,8	64%	
Venturelab North	1,5	3,4	56%	
Waterstof Werkt	3,0	7,2	58%	
<i>Totaal</i>	5,5	13,4	59%	
Beschikbaar				5,6
Groningen als fijne leefomgeving				7,7
<i>Reeds toegekende thematische projecten</i>	-			-
Beschikbaar				7,7
Gezondheid: meer gezonde jaren				15,5
<i>Reeds toegekende thematische projecten</i>	-			-
Verbetering mentale gezondheid	0,9	1,8	50%	
Vervolgaanvraag Tijd voor Toekomst	2,0	3,7	45% ¹¹	
<i>Totaal</i>	2,9	5,5	48%	
Beschikbaar				12,6

¹¹ Deze aanvraag is onderdeel van het bredere project Tijd voor Toekomst, dat uit verschillende lokale en thematische deelaanvragen bestaat. Voor het totale project Tijd voor Toekomst komt de benodigde cofinanciering ruimschoots boven de minimale eis van 50% uit. Zo is bij de eerder toegekende pilootaanvraag voor Tijd voor Toekomst een extra cofinanciering van €1,2 miljoen gerealiseerd, waarmee de minimale cofinanciering voor het totale project Tijd voor Toekomst ruim gehaald wordt. Omdat die additionele cofinanciering formeel echter al opgenomen was in de update in september 2021 is vanuit administratieve overwegingen gekozen hier het percentage van 45% op te nemen.

Totaaloverzicht

Zoals in het thematisch programmaplan is beschreven, is in totaal €193,8 mln. beschikbaar voor de huidige periode van Nationaal Programma Groningen (2019-2023). In de periode 2018-2019 is daarvan reeds €39,3 mln. bestemd, waarmee in 2018 en 2019 reeds 39 projecten zijn gefinancierd. In de periode 2020-2021 is vervolgens € 89,6 miljoen bestemd, waarmee 22 projecten zijn gefinancierd. Met de 9 projecten die het afgelopen jaar zijn toegekend, gaat een bedrag van € 12,1 miljoen gemoeid, zoals in onderstaande tabel te zien is. Het beschikbare budget voor het thematisch programma voor de resterende periode uitkomt op € 52,8 mln.

Financieel overzicht thematisch programma (2019-2023)

Thematisch budget	€193,8 mln.
Bestemde middelen voor thematische projecten 2018-2021 & reservering programmakosten	€128,9 mln.
Thematische projecten juli 2021	€ 7,3 mln.
Thematische projecten oktober 2021	€ 1,6 mln.
Thematische projecten maart 2022	€ 3,2 mln.
Beschikbaar	€ 52,8 mln.

Cofinanciering

Voor het thematisch programma geldt op projectniveau een minimale vereiste voor cofinanciering door deelnemende partijen van vijftig procent. Omdat de mate waarin cofinanciering gerealiseerd kan worden per onderwerp verschilt, zijn er op programmalijnniveau van het thematisch programma geen hogere cofinancieringsvereisten geïntroduceerd. In de dagelijkse praktijk is het streven naar een aanzienlijk hogere cofinanciering echter goed te zien. Dit geldt vooral bij de programmalijn Toekomstbestendige Economie, maar ook bij de lijnen Bereikbaarheid en Ons Groninger Landschap. Samen met partners zoeken we gedurende de looptijd van Nationaal Programma Groningen actief naar kansen die bestaan om middelen vanuit het bedrijfsleven, het Rijk of Europa aan te trekken. Bij de 9 projecten die het afgelopen jaar zijn toegekend, is van het totaalbedrag van € 12,1 mln. dat door Nationaal Programma Groningen is ingelegd voor € 34,9 mln. aan cofinanciering gerealiseerd.

Bijlage 1: Overzicht totaalbudget Nationaal Programma Groningen

